

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

2-son (5-jild)
2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 2 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Matkarimova Sadoqat Maqsudovna</i> SHARQSHUNOS A.L.KUNNING XIVA XONLIGI ARXIV Hujjatlari saqlash va tadqiq qilishdagi xizmatlari	13-19
<i>Matyakubov Xamdam Xamidjanovich</i> MARKAZIY OSIYO SIVILIZATSIYALARI VA OROLBO'YI HUDUDIDAGI MADANIYATLAR O'RTASIDAGI O'ZARO TA'SIR VA HAMKORLIK	20-24
<i>Raximov Bektosh, Pirmamatov Ramziddin</i> TURKISTONDA JADIDLARNING TA'LIM-TARBIYA TIZIMINI ISLOH QILISH BORASIDAGI HARAKATLARI TARIXIDAN	25-29
<i>Хуррамова Саодат Хабибовна</i> ИЗУЧЕНИЕ ИСТОРИИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ РУССКИМИ УЧЕНЫМИ В СЕРЕДИНЕ XIX ВЕКА	30-37
<i>To'uchiyeva Dilnoza Ikrom qizi</i> ZOMIN TUMANINING XX ASRNING 80-YILLARIDAGI IJTIMOYIY, IQTISODIY VA MADANIY HAYOTI	38-44
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> AYOLLARNING SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA- TADBIRLAR VA BU BORADA O'ZBEKISTON TAJRIBASI	45-50
<i>Kanimkulov Olimjon, Xikmatova O'g'iloy</i> TUZNING QADIMDAN HOZIRGI KUNGACHA BO'LGAN TARIXI HAQIDA	51-54
<i>Tojiev Alisher Sultannazirovich</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA XORAZM VILOYATIDA TURIZM SOHASI UCHUN KADRLAR TAYYORLASH MASALASI	55-60
<i>Bekbayev Bekjon</i> XX ASRNING BIRINCHI YARMIDA TOSHKENTDAGI QOZOQLAR TARIXIDAN	61-67
<i>Salayev Umrbek Kadambayevich</i> JANUBIY OQCHADARYO HUDUDIDA KECHGAN ETNIK JARAYONLAR TARIXI SAHIFASIGA DOIR BA'ZI CHIZGILAR	68-71
<i>Ro'ziyeva Mashxura Abdimuminovna</i> LO'LILAR IJTIMOYIY HAYOTINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	72-78
<i>Turdiyeva Mohinur Ilhomjon qizi</i> ICHKI SAVDO QO'QON XONLIGI IQTISODIY TARAQQIYOTINING MUHIM OMILLARIDAN BIRI (1701-1876)	79-84

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Kazakov Olim Sabirovich</i> XIZMATLAR SOHASIDA BOSHQARUVNING YETAKCHILIK KONSEPSIYALARIDAN FOYDALANISH	85-89
---	-------

<i>Исламтудинова Дина Файзрахмановна</i> РАЗВИТИЕ ЭКСПОРТА В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	90-98
<i>Alikulov Mehmonali Salahiddin o'g'li</i> QISHLOQ XO'JALIGIGA INVESTITSİYALARNI KENG JALB QILISHDA QISHLOQ XO'JALIGIGA YO'NALTIRILGANLIK INDEKSINING AHAMIYATI	99-106
<i>Omonov Akrom, Ruziyev Baxtiyor</i> O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI AKTIVLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	107-113
<i>Tangirov Abduxolik, Nurmanov Sherzod</i> CHO'L-YAYLOVLARI EKOLOGIK HOLATI VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LARI	114-121
<i>Aliyarov Olim Abdug'aparovich</i> MULKIY SOLIQQA TORTISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI	122-132
<i>Komilov Bakhtiyorjon</i> UNLOCKING THE POTENTIAL OF E-COMMERCE LOGISTICS IN CENTRAL ASIA	133-144
<i>Djumanov Saitmurod Alibekovich</i> MAHSULOT TANNARXIGA KIRITILADIGAN XARAJATLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	145-150
<i>Yariyev Sherzod Shukurjanovich</i> DAVLAT SEKTORIDA AUDITNI RAQAMLASHTIRISH MASALALARI	151-155
<i>Matkarimov Feruz Bekturdiyevich</i> MINTAQADA TO'QIMACHILIK SANOATINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	156-160
<i>Xaydarova Durdona, To'xtayeva Moxinur</i> DAVLAT BUDJET DAROMADLARI TUSHUMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	161-166
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Yusubov Jaloliddin Kadamovich</i> ABU NASR FOROBIYNING MA'NAVİY-AXLOQIY IDEALLARI VA ULARNING ZAMONAVIY IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLAR RIVOJIDAGI AHAMIYATI	167-175
<i>Nosirxo'jayeva Gulnora Abduqahhorovna</i> FOROBIY ASARLARIDA ADOLAT VA MA'NAVİY YUKSALISH MUAMMOLARI	176-179
<i>Xoliqov Yunus Ortiqovich</i> BAG'RIKENGLIK VA MILLATLARARO MADANIYAT — JAMIYAT TARAQQIYOTINING ASOSI	180-184
<i>Berdaliyeva Sevara</i> ANALYSIS OF VIEWS ON THE ORDERING OF SOCIAL LIFE IN THE WORK OF YUSUF KHOS KHAJIB "KUTADGU BILIG"	185-191
<i>Parpiyev Muhammadjon Tolibovich</i> SHARQ RENNESANSI KELIB CHIQUISHINING IJTIMOYIY-FALSAFIY OMILLARI	192-197
<i>Yarashova Mohlaroyim Shuxrat qizi</i> IBN ARABIY "VAHDATUL VUJUD" TA'LIMOTINING FALSAFIY ASOSLARI VA AHAMIYATI	198-202

<i>Ulug'murodov Elyor Saydulloevich</i> ISLOM GNOSEOLOGIYASIDA RATSIONALIZM MUAMMOSI	203-206
<i>Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich</i> AXBOROT MAKONIDAGI TRANSFORMATSIYALASHUVNING DIALEKTIK MAZMUNI	207-213
<i>Xasanov Boburjon Hakimovich</i> EKSTREMISTIK FAOLIYATNING KELIB CHIQISH TARIXI VA TUSHUNCHALARI	214-219
<i>Shokirov Mubin Rustamovich</i> MILLIY O'ZLIKKA SADOQAT – UMRBOQIY QADRIYAT	220-225
<i>Ismoilov Maxammadixon</i> HOZIRGI ZAMON EKOLOGIK MANZARASIDA DESTRUKTIV VA KONSTRUKTIV MUNOSABATLAR DIALEKTIKASI	226-230
<i>Shokirov Murod Rustamovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA QADRIYATLARNING QAYTA TIKLANISHI	231-234
<i>Hamroyev Saidjon Sanoyevich</i> YANGI O'ZBEKISTON STRATEGIYASIDA IJTIMOIIY ADOLATNING BARQAROR TARAQQIYOTNI TA'MINLASH ASOSI SIFATIDAGI O'RNI	235-239
<i>Sharopov O'lmasbek Shuhrat o'g'li</i> ZAMONAVIY OILADA BOLA TARBIYASINING ASOSIY OMILLARI (TARBIYA JARAYONIDA OTA-ONANING ROLI)	240-243
<i>Ulug'ov Jasur Nasirdinovich</i> INSON KAMOLOTI: ISLOMIY QADRIYATLAR VA ULARNING IJTIMOIY HAYOTGA TA'SIRI	244-249
<i>Qodiraliyev Abror Tojimurot o'g'li</i> BOSHQARUVCHILIK FAOLIYATI SHARQ MUTAFAKKIRLARI QARASHLARI MISOLIDA	250-253
<i>Ibragimov Kudrat</i> XALQARO MUNOSABATLAR TIZIMIDA MARKAZIY OSIYONING YANGI MUSTAQIL DAVLATLARI	254-260
<i>Oripov Axmadjon Muxammadjonovich</i> VATANPARVARLIK TUSHUNCHASI SHAKLLARINING IJTIMOIIY-FALSAFIY TALQINI	261-267
<i>Ibragimova Zulayxo Karimbayevna</i> RAHBAR AXLOQIY-ESTETIK KAMOLOTINING SHAKLLANISH JARAYONLARI VA ASOSIY KOMPONENTLARI	268-274
<i>Abdullayev A'zam Abdiyevich</i> YOSHLARDA IJTIMOIIY-IQTISODIY FAOLLIGI DIALEKTIKASI VA UNING AYRIM XUSUSIYATLARI	275-281
<i>Ochilov Azimjon Tuxtamishovich</i> IJTIMOIY QADRIYATLARNING DEFORMATSIYASI VA KORRUPSIYANING TARQALISHI	282-285

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Raxmanova Sarvinoz Alisherovna</i> SABR VA CHIDAMGA OID FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING SEMANTIK TAHLILI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	286-289
<i>Kaxarova Iroda Sidikovna</i> MODAL SO'ZLARDA SHARTLILIK VA TIPOLOGIK OMIL: SEMANTIK TURLANISH	290-296
<i>Babadjanova Nazokat Davronbekovna</i> "YUSUF VA ZULAYHO" DOSTONINING XALQ VARIANTLARI TAHLILI	297-302
<i>Sayidova Shakhreizoda Nasrulloevna</i> RELIGIOUS VIEWS OF THE CHARACTER OF AMIR TEMUR IN MUHAMMAD ALI'S WORK "ULUG' SALTANAT"	303-308
<i>Hatamova Kamola Toshmurod qizi</i> TIJORAT HUIJATLARI TILIDA TERMINOLOGIK LEKSIKA	309-316
<i>Ibodullayeva Dinora Bahramjanovna</i> TERMINOLOGIYANING O'ZBEK VA XORIJIY TILSHUNOSLAR TOMONIDAN O'RGANILISHI	317-321
<i>Otajonova Dildor Baxtiyarovna</i> SUD JARAYONIDA OLIB BORILADIGAN NUTQ FAOLIYATI MAHSULOTLARINING SUD-TIBBIY VA LINGVISTIK EKSPERTIZA TEKSHIRUVI	322-326
<i>Khasanov Mahmud Abdurakhmanovich</i> PHONOLOGICAL AND MORPHOLOGICAL INTERACTIONS AMONG THE LANGUAGES	327-331
<i>Xoshimova Oydina Shuxrat qizi</i> OLAMNING LISONIY MANZARASIDA NOMINATSIYANING O'RNI VA RANGLAR IFODASI	332-338
<i>Babayeva Iroda</i> THE CHARACTERISTICS OF NEWSPAPER HEADLINES IN TERMS OF THEIR STRUCTURE AND MEANING	339-342
<i>Fozilov Odil Yuldashevich</i> USE OF LOGICAL AND FIGURATIVE PERIPHRASES IN MODERN UZBEK LANGUAGE.....	343-346
<i>Raxmonova Dildora Mirzakarimovna</i> JADID DRAMALARIDA ISLOM MADANIYATI VA MILLAT TANAZZULI MASALALARI TALQINI (ABDULLA QODIRIYNING "BAXTSIZ KUYOV" DRAMASI MISOLIDA)	347-351
<i>Mamataliyeva Navbahor Xujamberdiyevna</i> TEZ AYTISHLARNING SINTAKTIK TUZILISH JIHATDAN TAHLILI	352-357
<i>Xamidova Sayyora Nurmatovna</i> KATEGORIYA SIFATIDA SHAKLLANGAN MODALLIK TURLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	358-363
<i>Mengboyev Azizbek Alijon o'g'li</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI MILLIY BAYRAM NOMLARINING CHOG'ISHTIRMA TADQIQI	364-368
<i>Hayitova Shohida Erkin qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI OTA KONSEPTINING CHOG'ISHTIRMA TAHLILI	369-373

<i>Xolboyeva Iroda Shuxrat qizi</i> SOMATIK KOMPONENTLI PROVERBIAL FRAZELOGIZMLARDA EKVIVALENTLIK MASALASI	374-378
<i>Saparniyazov Omirbek Nukusbayevich</i> MARK TVEN VA MUQIMIY ASARLARINI QIYOSIY O'RGANISH: ADABIY UMUMIYLIK VA USLUBIY O'ZIGA XOSLIGI	379-385
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Muxitdinova Firюза</i> КЛЮЧЕВЫЕ ПРИОРИТЕТЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА	386-393
<i>Uzakova Go'zal Sharipovna</i> HUDUDLARNI ZONALASHTIRISHNING HUQUQIY MASALALARI	394-403
<i>Tulaganova Gulchexra, Nurilloev Shavkat</i> INSON QADRINI YUKSALTIRISH VA ERKIN FUQAROLIK JAMIYATINI YANADA RIVOJLANTIRISH	404-414
<i>Yakubova Iroda Bahramovna</i> MUALLIFLIK SHARTNOMASINING MAZMUNI, TUZILISHI VA UNING ASOSIY SHARTLARI	415-419
<i>Obidov Tolibjon Avezxanovich</i> JINOIY SUD ISHLARINI YURITISH SOHASIDAGI O'ZARO HAMKORLIK MASALALARI	420-425
<i>Tuxtashev Sherzod Azimovich</i> JINOYAT ISHINI TO'XTATIB TURISHNING JABRLANUVCHI VA AYBLANUVCHI UCHUN HUQUQIY OQIBATLARI	426-430
<i>Maxamatov Maxmud Maxamataminovich</i> INSON HUQUQLARINI XALQARO ORGANLARDA HIMOYA QILISH MASALALARI	431-436
<i>Rahmatov Elyor Jumaboyevich</i> BOJXONA MA'MURIYATCHILIGINI ISLOH QILISHDA BOJXONA ORGANLARINING DAVLAT IQTISODIY VA HUQUQIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ISHTIROKI	437-441
<i>Jumaniyozova Dilfuza Kamolovna</i> IJTIMOIY XAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR MUAMMOLARI YECHIMI: XORIY TAJRIBASI	442-447
<i>Shermatov Nuriddin</i> RAQAMLI ERADA SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ADDITIV (3D PRINTING) TEKNOLOGIYALARI INTELLEKTUAL MULK HUQUQINING OBYEKTI SIFATIDA	448-455
<i>Juraeva Asal</i> EXECUTION OF INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRAL AWARDS	456-461
<i>Собиров Саидбек Махмудович</i> ДОКТРИНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ И ПРИКЛАДНЫЕ ВОПРОСЫ СУДЕБНОГО ПРИМЕНЕНИЯ И ТОЛКОВАНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ НОРМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О НЕПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ	462-467
<i>Nurbayev Muzaffar Erkinovich</i> DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATI INSTITUTINING NAZARIY-HUQUQIY DOKTRINASINI TAKOMILLASHTIRISH	468-478

<i>Qudratillayev Jaxongir Zokirjon o'g'li</i> INTERNETDAN FOYDALANISH HUQUQINING KONSTITUTSIYAVIY HUQUQIY ASOSLARI: INTERNET TUSHUNCHASI	479-485
<i>Xabibullayev Azizillo Lutfullo o'g'li</i> SUN'IY INTELLEKT VA INTELLEKTUAL MULK HUQUQI O'RTASIDAGI MUNOSABATLAR VA HUQUQIY MUAMMOLAR	486-491
<i>To'xtayev O'ktamjon Zarifjon o'g'li</i> MURAKKAB ASHYOLARNING O'ZIGA XOS BELGILARI, ULARNING HUQUQIY VA FALSAFIY MOHIYATI	492-500
<i>Yusupov O'ktambov</i> KORRUPSIYAVIY BITIM HAQIQIY EMASLIGINING FUQAROLIK-HUQUQIY OQIBATLARI	501-509
<i>Murodxonov Muhammadnur</i> XALQARO HUQUQNING TADRIJIY RIVOJLANISHIDA FUNDAMENTAL ASARLARNING O'RNINI	510-518
<i>Ёкубов Шухратжон, Эргашева Муниса</i> МОДЕРНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ МЕДИЦИНСКОГО ПРАВА В УЗБЕКИСТАНЕ: БАЛАНС МЕЖДУ МЕЖДУНАРОДНЫМИ СТАНДАРТАМИ И НАЦИОНАЛЬНЫМИ ОСОБЕННОСТЯМИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ	519-523
<i>Qudratillayev Xazratoli Zokirjon o'g'li</i> JINOIY FAOLIYATDAN OLINGAN DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISHNI TERGOV QILISH SOHASIDA XORIJIY DAVLATLAR VAKOLATLI ORGANLARI BILAN HAMKORLIK MASALALARI	524-530
<i>Umarov Abbosjon Asliddin o'g'li</i> SUG'URTA INSTITUTINING NAZARIY-HUQUQIY TAVSIFI	531-536
<i>Хайдарова Хилола Анваровна</i> ПРАВО НА ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК СУБЪЕКТИВНОЕ ПРАВО ЛИЦ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ	537-542
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Ibraximov Sanjar Urunbayevich</i> AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA SPORTCHILARNING INDIVIDUAL XUSUSIYATLARI BILAN ZIDDIYATLI VAZIYATLARDAGI XULQ-ATVOR STRATEGIYALARI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIGI	543-547
<i>Karimov Akramjon Zaynobidinovich</i> RAQAMLI TRANSFORMATSIYALAR SHAROITIDA YOSHLARNING AXBOROT XAVFSIZLIGI MADANIYATI VA MEDIAIMMUNITETINI TA'LIM JARAYONLARI ORQALI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	548-554
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i> 7-9 YOSHLI O'QUVCHILARNING HARAKAT SIFATLARINI HARAKATLI O'YINLAR VOSITALARI ORQALI RIVOJLANTIRISH	555-561
<i>Karimov Qayum Mamashayevich</i> KOMPYUTERLI MATEMATIKA TIZIMLARINI O'QITISHDA TARMOQ TEKNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH	562-569

<i>Xojimirzayeva Shaxnoza Shokir qizi</i> MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH JARAYONI	570-576
<i>Qodirov Azamat Muxriddinovich</i> IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTABLAR YUQORI SINIF O'QUVCHILARINING INGLIZ TILI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA MATN O'QISH MALAKASI VA KOMMUNIKATIV YO'NALGAN O'QISH MASHQLARINING AHAMIYATI XUSUSIDA	577-582
<i>Тлеумуратова Абадан Бекбановна</i> ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К РАЗВИТИЮ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ	583-585
<i>Turdimuratov Dilmurad Yuldashevich</i> TALABALAR TA'LIMINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	586-592
<i>Mamaziyyayev Oblaberdi</i> OLIY TA'LIMNING NEMIS TILI DARSLARIDA GRAMMATIK TARJIMA METODIDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI	593-598
<i>Isoqov Murod Madaminjonovich</i> YOSHLAR JAMOAT TASHKILOTLARIDA IJTIMOYIY KAPITALNI SHAKLLANTIRISHNING ILG'OR XORIJIY MODELLARI	599-605
<i>Nasriddinova Hulkar Komiljonovna</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKANI O'QITISHNING HOZIRGI HOLATI	606-610
<i>Allayeva Hafiza Rustam qizi</i> BOSHLANG'ICH SINFDAN O'QITISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH USULLARI	611-614
<i>Raxmonberdiyeva Oygul Rayimjonovna</i> AKADEMIK QALAMTASVIR MASHG'ULOTLARIDA TALABALARGA INSON PORTRETINI ISHLASH METODIKASI	615-621
<i>Xo'jaqulov Ro'zibek Ilhomjon o'g'li</i> BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIDA KASBIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHDA RANGTASVIR FANINING AHAMIYATI	622-625
<i>Elova Sitara Axmatkulovna</i> QISQA MASOFALARGA YUGURUVCHILARNI TEXNIK TAYYORGARLIGINI SHAKLLANISH DARAJASI	626-629

08.00.00-IQTISODIYOT FANLARI – ECONOMICAL SCIENCES**Received:** 25 January 2025**Accepted:** 1 February 2025**Published:** 10 February 2025*Article / Original Paper***USING LEADERSHIP CONCEPTS OF MANAGEMENT
IN THE FIELD OF SERVICES****Kazakov Olim Sabirovich**

Professor of Namangan Engineering and Technology Institute

Abstract. The service sector is of great importance in the development of the economy. In order to ensure the development of the service sector, it is necessary to fully use the leadership potential of the leaders in its enterprises. The article examines the application of modern concepts of leadership.

Keywords: economy, service industry, management, management methods, leadership.

**XIZMATLAR SOHASIDA BOSHQARUVNING YETAKCHILIK
KONSEPSIYALARIDAN FOYDALANISH****Kazakov Olim Sabirovich**

Namangan muhandislik-texnologiya instituti professori

E-mail: kazakovolim@gmail.com

Annotatsiya. Iqtisodiyot rivojlanishida xizmatlar sohasi katta ahamiyatga ega. Xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishini ta'minlash uchun uning korxonalaridagi rahbarlarning yetakchilik salohiyatidan to'laroq foydalanish zarur. Maqolada yetakchilik bo'yicha zamonaviy konsepsiyalarni qo'llash masalalari o'rganilgan.

Kalit so'zlar: iqtisodiyot, xizmatlar sohasi, menejment, boshqaruv usullari, yetakchilik.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I2Y2025N13>

Kirish. Xizmat ko'rsatish korxonasidagi yetakchilar amalga oshirilayotgan jarayonlarni bilishlari, ulardan ustalik bilan foydalanishlari, asosiy ustuvor vazifalari va yo'nalishlarni belgilay olishlari, ularni butun mehnat jamoasiga yetkazishlari, asosiy qarama-qarshiliklarini farqlay olishlari, rivojlanishning muhim an'alarini yaxshi bilishlari, boshqaruv maqsadlarini tuza olishlari, ularni bajarish vositalarini olg'a surishlari o'ta muhimdir [1].

Xizmat ko'rsatish korxonasini boshqarish jarayoniga yetakchilik ta'sirini shakllantirish modelida asosiy figura sifatida yetakchilar qatnashadilar, chunki yuqoridagi barcha sifatlarni ular o'zlarida mujassam etadilar. Hozirgi vaqtdagi yetakchilar samarali rahbar sifatida quyidagilarga ega bo'lish kerak:

Yetakchi — ilg'orlik, hokimlik, ish usuli, o'sish kabi xususiyatlarga ega bo'lishlari talab etiladi. Ular bu xususiyatlarga ega bo'lishlari uchun bozor iqtisodiyotining rivojlanish qonuniyatlarini va tamoyillarini, zamonaviy menejment nazariyasi va amaliyotini, xo'jalik yuritishning tashkiliy strukturalarini, modellashtirish usullarini va tashkil etish nazariyasini, menejment tizimida odamlarni o'zini tutishlari va ularni rag'batlantirish usullari va shakllarini,

bozor strukturalarini loyihalashtirishga bo'lgan sistemali yo'nalishni, bozor strukturalarini faoliyat natijalarini kompleks tahlil qilish usullarini yaxshi bilishlari talab etiladi. Yetakchilar keng dunyoqarashga ega bo'lishlari va keng miqyosdagi fikrlash doirasiga ega bo'lishlari samarali qarorlar qabul qilishga sabab bo'ladi. Qarorlar qabul qilishda yuzaga kelgan turli holatlarni tahlil qilish va kelajakdagi o'zgarishlarni hisobga olish samarali, bajariladigan qarorlar qabul qilishga olib keladi. U yuqori darajada insoniy jihatlariga, axloqiy va psixologik qobiliyatlarga ega bo'lishi, tavakkalchilikni qo'llay bilishi lozim[2]. Yetakchilar menejment funksiyalarini samarali tarzda ko'llay olishlari, biznes reja tuzish, tashkil etish, rag'batlantirish, tahlil qilish va nazorat qilishni samarali tarzda uddalashlari, marketing tadqiqotlari o'tkazish, o'z korxonalarida istiqbolni belgilash kabi funksiyalarni ham uddalashlari boshqaruv samarasiga katta turtki beradi. Yetakchilarga qator mas'uliyatlar yuklanadi. Ular o'zlari qabul qilgan qarorlar samarasi uchun, bajarilishi uchun hamda o'z faoliyatlari, o'z korxonasi faoliyati va rivojlanishi, korxona xodimlarining turmush darajasi uchun to'la mas'uliyatga egadirlar.

Yuzaga kelayotgan turli inqirozlar hamda iqtisodiyotning globallashuvi sharoitida samarali boshqaruv faoliyatini amalga oshirish yanada murakkablashib bormoqda. Bunday sharoitlarda boshqaruv faoliyati ko'plab talablarga javob berishi lozim[3]. Ayniqsa, uning zamonaviy usullari va konsepsiyalaridan foydalanishning ahamiyati yuqoridir. Iqtisodiyotning globallashuvi sharoitida boshqaruvni takomillashtirish asosan rahbarlarning yetakchilik xislatlaridan kengroq foydalanishlari orqali amalga oshirilmoqda. Yetakchilikning an'anaviy konsepsiyalari bilan bir qatorda uning zamonaviy konsepsiyalari ham yuzaga kelmoqda. Ko'plab olimlar va tadqiqotchilar bu yo'nalishda izlanishlar olib bormoqdalar. Ayrim mutaxassislar yetakchilik konsepsiyalari yetakchilik va uning boshqaruv faoliyatidagi samarasiga erishish unchalik qiyinchilik tug'dirmaydi deb hisoblaydilar. Bugungi kundagi jadal sur'atlarda yuz berayotgan o'zgarishlar yetakchilik sohasida ham innovatsion qarashlarni talab qilmoqda. Yetakchilikni amalga oshirishda boshqarilayotgan korxona va tashkilotlarning ichki va tashqi muhiti atroflicha tahlil qilinishining ahamiyati kattadir.

Tahlil va natijalar. Globallashuv sharoitlarida yetakchilikning yangi atributiv konsepsiyasidan foydalanish mumkin bo'ladi va u katta samaraga sabab bo'ladi. Boshqaruv faoliyatini olib borishda yetakchilikning atributiv yetakchilik konsepsiyasi muhim ahamiyatga egadir. Ushbu konsepsiya sabab-oqibatga asoslanadi, ya'ni qanday voqea ro'y ro'y berishi mumkin va buning sababi nimada bo'lishi mumkin degan savollarga javob topish nazariyasiga asoslanadi. Atributiv yetakchilik konsepsiyasi yetakchining xulosalari ijrochilarning xulqlari orqali shakllanishiga asoslanadi[4]. Ijrochining ish bajarishini kuzatib borgan yetakchi ish qanday bajarilayotganligi to'g'risida axborotga ega bo'ladi. Xodimlar tomonidan ish bajarilishi bo'yicha axborotga ega bo'lgan rahbarlar o'zlarining boshqarish bo'yicha xulqlarini shakllantiradilar va qo'l ostidagilarning o'zini tutishlariga javob qaytaradi. Yetakchi-rahbar o'zining qo'l ostidagi xodimning dangasalik bilan hamda mas'uliyatsiz faoliyat olib borayotganligi natijasida samarasiz natijalarga erishganligi bo'yicha axborotga ega bo'lsa, o'sha xodimga nisbatan qandaydir chora ko'rishni mumkin. Bu vaqtda tanlov menejer tomonidan amalga oshiriladi. Ayrim xollarda ogohlantirish, ayrim xollarda hayfsan berishga majbur bo'ladi. Agar, xodim tomonidan samarasiz natijalarga erishilishining sababi xodimga bog'liq bo'lmagan holda yuz bergan bo'lsa, masalan, tashkiliy sabablar natijasida, xom ashyo ta'minoti sababli yoki ish hajmlarining asossiz ortib ketishi sababli yuz bergan bo'lsa, yetakchi tomonidan muammo boshqacha yo'l bilan hal etiladi. Ushbu yo'nalish yuzaga kelgan

vaziyatning sabablarini bilish va vaziyat bo'yicha xodimlarning o'zini tutishlarini nazarda tutadi. Bu konsepsiya va undagi model xodimlar nima sababdan o'zlarini bunday tutayotganligi bo'yicha tushuntirish beradi. Bu modeldagi asosiy qiyinchilik rahbar-yetakchi menejer tomonidan barcha xodimlarni nazorat qilib bo'lmasligidadir. Ushbu yo'nalish doirasida yetakchi-rahbar asosan axborot almashinuvi va ta'minotini amalga oshiruvchi darajasida bo'ladi. U axborotlarni qidirib topadi, axborotlar bo'yicha xabarlar oladi va bular asosida nimaga shunday jarayon yoki voqea amalga oshganligini tushuntirishga harakat qiladi. Ushbu model bo'yicha tadqiqotlar natijalari quyidagi xulosalarni beradi:

1. Xodimlar yuzaga kelgan holat uchun aybdor sifatida rahbarni ko'radilar, rahbar esa qo'l ostidagilarni.
2. Rahbarlar holat uchun qo'l ostidagilarni aybdor hisoblaydilar va ularga ko'proq ta'sir etishga harakat qiladilar.
3. Ichki sabablarni xodimning avvalgi paytlardagi qoniqarsiz faoliyati bilan bog'laydilar.
4. Yuzaga kelgan murakkab holat uchun ichki sabablarni ko'rsatadilar.
5. Qo'l ostidagilarni mas'uliyatdan o'zlarini chetga olishlari.
6. Rahbarlar yuzaga kelgan holatni qo'l ostidagilarning qobiliyatlari bilan bog'laydilar.

Ushbu konsepsiya bo'yicha xulosa qiladigan bo'lsak, yetakchi o'z faoliyatida qo'l ostidagilarga ta'sir ko'rsatmaydi, balki ular bilan o'zaro munosabatlarga kirishib, ularning fikrlarini hisobga oladi[5]. Xodimlar o'z faoliyatlari, bilimlari va tajribalari bilan rahbar-yetakchiga qaror qabul qilishda yordam beradilar va samaraga erishadilar, qo'yilgan maqsadlarga birgalikda yetishadilar. Yetakchilikning ushbu yangi konsepsiyasida axborotlar bilan ishlashning ahamiyati katta bo'ladi. Rahbarlar axborotlardan foydalangan xolda vaziyatni aniq tahlil qila olishlari kerak va shu holatga mos keladigan qarorni qabul qilishlarining ahamiyati nihoyatda kattadir.

Yetakchilik konsepsiyalari ichida atributiv yetakchilik konsepsiyasiga qarama-qarshi konsepsiyalar ham bor bo'lib, ular yetakchining rolini orttirishni nazarda tutadi [6]. Shunday konsepsiyalardan biri xarizmatik yetakchilik konsepsiyasidir. Ushbu konsepsiya yetakchiga juda katta hokimiyat berishni nazarda tutadi. Yetakchilar xodimlar tomonidan qattiq hurmat qilinadi, ularga yuqori darajada ehtirom ko'rsatiladi. Xarizma so'zining ma'nosi boshqalarga o'zining jalb qiluvchanligi bilan ta'sir ko'rsatish shaklidir. Bu bilan yetakchilar xodimlar tomonidan qo'llab-quvvatlanadilar va bu bilan ular juda katta hokimiyatga ega bo'ladilar. Rahbar-yetakchi o'zining salohiyati bilan qo'l ostidagilarga kuchli ta'sir ko'rsatish qobiliyatiga ega bo'ladilar. Ayrim hollarda, xarizma bo'yicha yetakchilikni amalga oshirayotganlar, qo'l ostidagilar ularning topshirig'iga amal qilmasalar, ularni moslashtiradilar va hatto, kerak bo'lsa holatni hisobga olib ularni almashtiradilar. Xarizmatik yetakchi o'zining kuchli shaxsiy sifatlari bilan qo'l ostidagilarga ta'sir ko'rsatadilar. Bu ko'rinishdagi yetakchilar kuchli hokimiyatga ehtiyoj sezadilar, faoliyatda o'zlarining ma'naviy tomondan to'g'ri ekanliklarini isbotlashga harakat qiladilar. Hokimiyatga bo'lgan ehtiyoj ularni yetakchi bo'lishga undaydi. Xarizmatik yetakchilikning ijobiy hamda salbiy tomonlari mavjud. Uning salbiy tomoni – yetakchi o'ziga juda katta baho berib yuboradi va boshqalarni unchalik mensimaydi, kerak bo'lsa, ular bilan hisoblashmaydi ham. Ijobiy tomoni – qo'yilgan maqsad sari harakatni ta'minlashda o'zi boshqalarga ibrat bo'ladi, harakatlarni amalga oshiradi, tinib tinchimaydi. O'ziga yuqori darajada ishonchga ega bo'ladi va buni isbotlashga tinimsiz ravishda harakat qiladi. U o'zining

qudratli hokimiyatini qo'l ostidagilarning manfaatlari yo'lida yo'naltirsa, korxonasi muvaffaqiyatga erishadi. Agar, u o'zining hokimiyatini shaxsiy manfaatga yo'naltirsa, korxonasi muvaffaqiyatga erisha olmaydi.

Xarizmatik yetakchilik bilan bir qatorda o'zgartiruvchi, moslashtiruvchi yetakchi konsepsiyasi ham bor bo'lib, uning Xarizmatik yetakchilik bilan bir qator o'xshash tomonlari ham bor bo'ladi. Ammo, xarizmatik yetakchilikka nisbatan o'ziga xos xususiyatlarga ham ega bo'ladi. O'zgartiruvchi yetakchi qo'l ostidagi xodimlarga qo'yilgan maqsadni muhimligi va ahamiyatini tushuntirishga, ongiga singdirishga harakat qiladi, ularning tushunish darajasini va bilimlarini oshirishga harakat qiladi. Ularga o'zlarining manfaatlarini jamoa manfaatlaridan ustun qo'ymasliklarini, umumiy maqsad yo'lida birgalashib harakat qilish zarurligini tushuntirishga intiladi va ularni har tomonlama rag'batlantirib boradi. O'zgartiruvchi yetakchilik jamoada ishonch muhitini yaratishga harakat qiladi. Bunday yetakchilar qutqaruvchi emas, balki qayta o'zgartiruvchi hisoblanadilar, ular ijodiy ishlarni amalga oshiradilar, samarali munosabatlarni shakllantiradilar. Qo'l ostidagi xodimlar bunday yetakchilarga ko'r-ko'rona ergashishlari talab qilinmaydi, balki ular berilgan imkoniyatlarni tanqidiy baholab, o'z harakatlarini ongli ravishda tashkil qiladilar.

Turli xizmat ko'rsatish korxonalarida mavjud vaziyatni, haqiqiy holatni hisobga olgan xolda yetakchi-rahbarlar yuqorida keltirilgan konsepsiyalardan birini yoki bir nechtasini tanlaydilar.

Xulosa. Hozirgi vaqtdagi inqirozlar ro'y berishi mumkin bo'lgan sharoitlarda yetakchilikni rivojlantirish quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirishini maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz:

1. Xizmat ko'rsatish korxonasining istiqbolini aniq belgilash va unga muvofiq maqsadlarni aniqlash.
2. Xizmat ko'rsatish korxonasi maqsadidan kelib chiqib rivojlanish vazifalarini belgilash. Har bir vazifa uchun aniq mas'ullarni belgilash.
3. Innovatsion faoliyat samaradorligini oshirish. Xizmat ko'rsatish korxona va tashkilotlarida innovatsion faoliyatni yo'lga qo'yish. Bu yo'nalishdagi faoliyatni tashkil etish va mos ravishda rag'batlantirish mezonlarini ishlab chiqish.
4. Faoliyat yuritayotgan barcha korxona va tashkilotlar faoliyatini monitoring qilib borish. Tahlil qilish va baholash. Har bir tashkilot uchun reyting tizimini yuritish va uning asosida rag'batlantirish tizimini tashkil etish.
5. O'z faoliyatida yetakchilik bo'yicha samarali nazariyalar va konsepsiyalarni qo'llashga harakat qilish.

Yetakchilikni rivojlantirishning ushbu yo'nalishlarini samarali ravishda amalga oshirayotgan yetakchi-rahbarlar o'z korxonalarining yanada jadal sur'atlar bilan rivojlanishiga sababchi bo'ladilar.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston-2030 strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.09.2023-y., 06/23/158/0694-son
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28 yanvardagi PF-60-son «2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida»gi Farmoni. Toshkent, "O'zbekiston", 2022-yil.

3. Elnara Alievaa, Olim Kazakov EFFECTIVE APPLICATION OF INNOVATIONS OF THE "THIRD RENAISSANCE" IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF SMALL BUSINESSES Namangan Institute of Engineering and Technology, Namangan, Uzbekistan Central European Management Journal, Vol. 30 Iss. 3 (2022) ISSN:2336-2693 | E-ISSN:2336-4890, Retrieved from https://journals.kozminskicem-j.com/index.php/pl_cemj.index.html © Platform & Workflow by: Open Journal Systems.
4. Kazakov Olim Sabirovich. Issues improvement manajement of production enterprises. INTERNATIONAL JOURNAL ON ECONOMICS, FINANCE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT E-ISSN: 2620-6269. <https://journals.researchparks.org/index.php/IJEFSD>. Vol. 5 No. 2 | February 2023
5. Kazakov Olim Sabirovich. MANAGEMENT OF THE ECONOMIC POWER OF BUSINESS ACTIVITIES AND ITS IMPACT ON ITS EFFICIENCY. Journal of Pharmaceutical Negative Results | Volume 13 | Special Issue 6 | 2022 <https://www.pnrjournal.com/index.php/home/article/view/5743/7083>
6. [Competitive environment, quality and its management in the digital economy](#). OS Kazakov, S Valijonov The American Journal of Applied sciences 3 (04), 119-125 https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=qO6QVMgAAAAJ&citation_for_view=qO6QVMgAAAAJ:GnPB-g6toBAC
7. [Повышение эффективности использования экономических ресурсов](#) ОС Казаков. Journal of new century innovations 22 (1), 132-134
8. [MANAGEMENT OF THE ECONOMIC POWER OF BUSINESS ACTIVITIES AND ITS IMPACT ON ITS EFFICIENCY](#). KO Sabirovich. Journal of Pharmaceutical Negative Results, 3679-3685
9. [Современные проблемы и возможности использования концепций лидерства в развитии регионов](#). ОС Казаков, БУ Бобахонов JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY BULLETIN 7 (1), 230-234

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 2 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).